

## HANDLINGSREGLER FOR RUTERS LEVERANDØRER

### 1. Om handlingsreglene

Handlingsreglene for Ruters leverandører beskriver Ruters overordnede krav og forventninger til virksomheter som leverer varer og tjenester til Ruter. Reglene ble vedtatt av Ruters administrerende direktør 22. januar 2014 og ble revidert 14. mars 2019.

### 2. Overholdelse av rettsregler

I tillegg til å følge disse handlingsreglene skal leverandøren overholde gjeldende lover og regler. Ved motstrid skal høyeste standard gjelde.

### 3. Menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter

Ruters leverandører skal respektere grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø. Produkter og tjenester som inngår i leveranser til Ruter AS som oppdragsgiver skal være fremstilt under forhold som er forenlige med kravene angitt nedenfor. Kravene bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. I henhold til FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, har selskaper et selvstendig ansvar for å respektere de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene og ILOs kjernekonvensjoner. Dette gjelder også for offentlige virksomheter i deres anskaffelser.

#### a. Forbud mot barnearbeid (ILOs kjernekonvensjoner 138 og 182)

- Barn under 15 år (14 eller 16 år i enkelte land) skal ikke utføre noen typer arbeid som er til hindring eller skade for deres utdanning og/eller utvikling.
- Barn under 18 år skal ikke arbeide nattsift, eller utføre noen typer arbeid som vil sette deres sikkerhet, fysiske og/eller mentale helse i fare.
- Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid.

#### b. Forbud mot tvangsarbeid (ILOs kjernekonvensjoner 29 og 105)

- Tvangsarbeid eller ufrivillig arbeid skal ikke forekomme i noen form, herunder også som et middel for opplæring, straff eller for å fremme arbeidsdisiplin.
- Arbeidstakere skal ikke måtte betale depositum eller levere fra seg identifikasjonspapirer til arbeidsgiver.
- Arbeidstakere er fri til å avslutte arbeidsforholdet etter en rimelig oppsigelsestid.

#### c. Forbud mot diskriminering (ILOs kjernekonvensjoner 100 og 111)

- Arbeidstakere skal ikke usaklig forskjellsbehandles på grunnlag av kjønn, rase, hudfarge, religion, politisk oppfatning, nasjonal opprinnelse, sosial status, fagforeningsarbeid,

funksjonshemming, seksuell legning, alder eller personlige forhold i arbeidssituasjoner eller i tilgang til arbeid.

- Leverandøren skal sørge for lønn som minst svarer til de vilkår som fremgår av en av de landsomfattende tariffavtalene i Norge eller andre nasjonale regler om minstelønn. Lønnen skal være lik for likt arbeid.

**d. Forbud mot manglende respekt for fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILOs kjernekonvensjoner 87 og 98)**

- Arbeidstakere og arbeidsgivere har rett til å danne, eller slutte seg til de organisasjoner de selv måtte ønske, og til å drive kollektive forhandlinger og dele innholdet.
- All aktivitet i forhold til denne organiseringen skal skje helt uten represalier eller andre former for forulemping for deltagerne.
- Arbeidsgiver må på ingen måte hindre arenaer for møter og kollektive forhandlinger.
- Der organisasjonsfrihet og retten til kollektive lønnsforhandlinger er begrenset ved nasjonal lov, skal arbeidsgiver legge til rette for, og ikke hindre, parallelle mekanismer til fri og uavhengig organisering og forhandling.
- Leverandøren skal verken begunstige eller diskriminere ansatte på grunnlag av deres forhold til arbeidstakerorganisasjoner eller fagforeninger.

**4. Arbeidsmiljø**

Leverandøren skal

- a. Respektere enhver persons verdighet, privatliv og rettigheter.
- b. Ikke tolerere uakseptabel behandling av ansatte, herunder psykisk mishandling, trakassering og diskriminering. Forby oppførsel som innebærer uttalelser, kroppsspråk og fysisk kontakt som er av seksuell, tvingende, truende, fornærmende eller utnyttende karakter.
- c. Overholde gjeldende arbeidstidsbestemmelser i henhold til nasjonal lov.

**5. Korrupsjon og bestikkelser**

Leverandøren skal

- a. Ikke akseptere eller ta del i noen form for korrupsjon eller bestikkelser, herunder enhver form for betaling eller annen fordelsoverføring til offentlige tjenestemenn.
- b. Verken direkte eller indirekte gi gaver til Ruters ansatte eller representanter. Unntatt er gaver av ubetydelig verdi i forbindelse med foredrag eller lignende.
- c. Verken direkte eller indirekte bekoste bevertning, sosiale arrangementer, underholdning, reiser eller lignende for Ruters ansatte eller representanter. Unntatt er nøkterne arbeidsmåltider.
- d. Ikke tilby Ruters ansatte eller representanter bevertning, utgiftsdekning, gaver, rabatter eller andre ytelser i situasjoner knyttet til anbudskonkurranser, kontraktsforhandlinger eller tildeling av kontrakt.

## **6. Miljø**

Leverandøren skal

- a. Etterleve gjeldende lovgivning for ivaretagelse av klima og miljø.
- b. Iverksette tiltak for å redusere negativ klima- og miljøpåvirkning av sine aktiviteter.
- c. Benytte eller ta i bruk et tilfredsstillende styringssystem for miljø og vedtatt miljøpolicy som har en akseptabel standard i forhold til kontraktens gjenstand. Dette skal reguleres nærmere i den enkelte kontrakt.

## **7. Ansattes helse og sikkerhet**

Leverandøren skal

- a. Ta ansvar for de ansattes helse og sikkerhet.
- b. Ha kontroll på eventuelle farer og ta forholdsregler for å unngå ulykker og arbeidsrelaterte sykdommer.
- c. Sørge for opplæring og sikre at de ansatte har den nødvendige kunnskap vedørende helse- og sikkerhetsforhold.
- d. Ha et tilfredsstillende styringssystem for yrkesrelatert helse og sikkerhet i henhold til arbeidsmiljøloven.

## **8. Hvitvasking**

Leverandøren skal motsette seg enhver form for hvitvasking av penger og skal ta nødvendige skritt for å forhindre at slikt skjer i forbindelse med sine finansielle transaksjoner.

## **9. Konkurransen**

Leverandøren skal ikke under noen omstendigheter forårsake eller være delaktig i brudd på konkurransereglene; herunder ulovlig prissamarbeid eller markedsdeling.

## **10. Nasjonal lovgivning der produksjon finner sted skal etterleves**

Leverandøren plikter å påse at produksjon av varer og tjenester som benyttes i kontrakten skjer i henhold til produksjonslands nasjonale lovgivning. Av særlig relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser; 2) helse, miljø og sikkerhet; 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter; samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

## **11. Leverandørkjeden**

Dersom leverandør bruker underleverandører for å oppfylle kontrakten er leverandør forpliktet til å videreføre og på best mulig måte bidra til etterlevelse av disse handlingsreglene i leverandørkjeden.

## **12. Oppfølging og kontroll**

Leverandøren er forpliktet til å etterleve disse handlingsreglene i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Dette skal dokumenteres ved:

- Egenrapportering<sup>1</sup> og / eller
- Oppfølgingssamtaler og /eller
- Kontroll av arbeidsforholdene og leverandørens systemer.

Oppdragsgiver, eller den oppdragsgiver bemyndiger, forbeholder seg retten til å gjennomføre kontroller i leverandørkjeden i kontraktperioden. Ved kontroll plikter leverandør å fremskaffe nødvendige kontaktopplysninger. Kontaktopplysninger behandles konfidensielt.

Leverandøren er forpliktet til å rapportere på oppfyllelse av kravene i disse handlingsreglene på den måten oppdragsgiver fastsetter.

## **13. Brudd på handlingsreglene**

Brudd på disse handlingsreglene innebærer kontraktsbrudd. Ved kontraktsbrudd plikter leverandøren å rette bruddene innen den tidsfrist som oppdragsgiver fastsetter, så fremt denne ikke er usaklig kort. Rettelsene skal dokumenteres skriftlig og på den måten oppdragsgiver bestemmer. Vesentlig mislighold av kontraktsforpliktelsene kan påberopes av oppdragsgiver som grunnlag for heving selv om leverandør retter forholdene. Dersom brudd skjer i leverandørkjeden kan oppdragsgiver kreve at leverandøren skifter ut underleverandør(er). Dette skal skje uten kostnad for oppdragsgiver.

Dersom leverandøren blir klar over forhold i strid med handlingsreglene, skal leverandøren rapportere dette til oppdragsgiver uten ugrunnet opphold.

---

<sup>1</sup> På anmodning fra oppdragsgiver er leverandør forpliktet til å fylle ut egenrapporteringsskjema knyttet til punkt 12, kulepunkt 3. I tillegg kan Leverandør legge ved rapport fra uavhengig revisjon foretatt de siste 12 måneder.